

*Луценко Я. Л.,**доктор філософії зі спеціальності 081 «Право»,
доцент спеціальної кафедри № 8
Національної академії Служби безпеки України*

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА СУДОВОГО ЗАХИСТУ ПРАВА ОСОБИ НА ОСКАРЖЕННЯ ТИМЧАСОВОГО ОБМЕЖЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ТА КОНТРРОЗВІДУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Анотація. Застосування негласних методів збирання інформації під час здійснення оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності є усталеною практикою як вітчизняних так і зарубіжних правоохоронних органів і спеціальних служб. Втручання таких уповноважених державних органів у приватне життя особи здійснюється у виключних випадках, відповідно до визначених в законі підстав та з дотриманням належної правової процедури, однак навіть таке правомірне втручання безпосередньо пов'язане із тимчасовим обмеженням прав людини. Поступовий демократичний розвиток громадянського суспільства та визнання невідчужуваності й непорушності прав і свобод людини сформували передумови для того, що діяльність держави, її органів і службових осіб у сфері тимчасового обмеження таких прав носить жорстко регламентований характер, а особа, права якої були обмежені, має право у встановленому законом порядку одержати пояснення з цього приводу та оскаржити такі дії. Проте, в окремих випадках реалізація цього права та можливість його судового захисту є ускладненими, що потребує проведення окремого дослідження.

Мета статті полягає у з'ясуванні проблемних питань реалізації і судового захисту права особи на оскарження тимчасового обмеження прав людини при проведенні оперативно-розшукової або контррозвідувальної діяльності, визначення проблемних питань у цій сфері та пошуку можливих шляхів їх вирішення.

У результаті аналізу положень чинного законодавства та судової практики з'ясовано, що проблемність означеного питання зумовлена, з одного боку, правом особи у встановленому законом порядку одержати від правоохоронних органів і спеціальних служб, на які покладено здійснення оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності, письмове пояснення з приводу обмеження її прав та оскаржити ці дії, а з іншого, вимогами закону, відповідно до яких результати зазначених видів діяльності становлять державну таємницю та підлягають захисту в порядку, визначеному Законом України «Про державну таємницю». У публікації виокремлено сутність означеної проблеми, вказано на окремі недоліки правового регулювання у сфері охорони державної таємниці в частині, що стосується судового захисту дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб, та запропоновано можливі шляхи їх вирішення.

Ключові слова: оперативно-розшукова та контррозвідувальна діяльність, негласні оперативно-розшукові та контррозвідувальні заходи, тимчасове обмеження окремих прав людини, охорона державної таємниці, оскарження, виконання судових рішень, дотримання прав людини.

Постановка проблеми. Відповідно до ст. 3 Конституції України людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Закріпленню в Основному Законі наведеної норми передували тривалий розвиток науково-теоретичних поглядів на права і свободи людини, що супроводжувався підвищеною увагою до цього питання не лише вчених, державних і громадських діячів, правозахисників, але й широкого загалу громадськості, а також їх унормування в численних міжнародно-правових актах. В Україні ці процеси відбувалися в контексті позбавлення від наслідків тоталітарного минулого та були зумовлені глибинними політичними й соціально-економічними перетвореннями, значним оновленням вітчизняного законодавства та потребою узгодження правогарантуючих функцій державних органів із загально визнаними міжнародними стандартами у галузі дотримання прав і свобод людини [2, с. 248].

На певному етапі розвитку незалежної держави особливої актуальності набули проблемні питання гарантування прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб, зокрема у тих сферах, де відомості про факт, методи, організацію і тактику проведення оперативно-розшукових і контррозвідувальних заходів не підлягають розголошенню. При цьому, дотримання сукупності прав і свобод людини, належним чином закріплених на той час у міжнародних правових актах, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Конституції та інших законах України, визначається одним із завдань і напрямів державної політики.

З урахуванням цього жодні порушення законності та прав і свобод людини в діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб не можуть виправдовуватися необхідністю посилення боротьби зі злочинністю, тероризмом й іншими протиправними посяганнями на національну безпеку України, а негласність проведення окремих оперативних-розшукових і контррозвідувальних заходів не повинна бути перешкодою для реалізації права особи на отримання в установленому законом порядку інформації щодо тимчасового обмеження її прав та, за потреби, вжиття заходів щодо їх поновлення й відшкодування завданої шкоди.

Потреба у з'ясуванні сучасного стану реалізації та судового захисту права особи на оскарження тимчасового обмеження

прав людини при проведенні оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності, виокремленні проблемних питань у цій сфері й пошуку можливих шляхів їх вирішення на основі засади взаємної відповідальності особи, суспільства і держави зумовила актуальність теми цієї публікації та вплинула на її вибір.

Стан дослідження. Теоретико-правові та прикладні проблеми здійснення оперативно-розшукової і контррозвідувальної діяльності та відповідних негласних заходів, під час проведення яких тимчасово обмежуються окремі права людини, були предметом дослідження таких вітчизняних вчених, як І.В. Авдошин, О.А. Білічак, І.В. Гора, М.Л. Грібов, С.О. Грищенко, О.Ю. Звонарьов, Ю.Б. Ірха, А.О. Іщенко, В.А. Колесник, О.С. Кошин, С.С. Кудінов, О.О. Мохонько, В.В. Мухін, Ю.О. Найдъон, А.Б. Паршутін, О.С. Пелюх, М.А. Погорецький, Р.В. Писарчук, Д.Б. Сергєєва, І.В. Слюсарчук, А.М. Черняк, М.М. Чеховська, П.М. Шапірко, О.В. Шмоткін, Л.І. Щербина й інших, наукові здобутки яких позитивно сприйняті науковою спільнотою та правозастосовною практикою. Проте, основні напрями наукових досліджень у цій сфері зосередилися на дослідженні правового регулювання, організації і тактики проведення оперативно-розшукової й контррозвідувальної діяльності та загальних питаннях правомірності тимчасового обмеження при здійсненні відповідних негласних заходів окремих прав і свобод людини.

Дослідженням проблемних питань судового захисту прав і законних інтересів особи займалися такі вчені й фахівці-практики, як О.О. Барабаш, М.І. Белікова, І.Л. Бородін, А.П. Вершиніна, О.Л. Грицаєнко, О.А. Задихайло, О.В. Зудіхін, Ю.М. Колтун, О.В. Лемак, О.В. Муза, В.М. Пастернак, І.І. Петровська, М.І. Смокович та інші. Водночас, окремі питання реалізації й судового захисту права особи на оскарження тимчасового обмеження прав людини під час здійснення оперативно-розшукової і контррозвідувальної діяльності продовжують залишатися недостатньо дослідженими, особливо в частині судового оскарження та виконання судових рішень щодо витребування матеріалів негласних заходів, при проведенні яких обмежувалися такі права.

Метою статті є з'ясування проблемних питань реалізації і судового захисту права особи на оскарження тимчасового обмеження прав людини при проведенні оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності, визначення проблемних питань у цій сфері й пошук можливих шляхів їх вирішення.

Викладення основного матеріалу. До завдань оперативно-розшукової діяльності відноситься пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підривною діяльністю спеціальних служб іноземних держав і організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави, а вичерпний перелік підстав для проведення цієї діяльності та відповідних оперативно-розшукових заходів наведено у ч. 1 ст. 6 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» [3].

Основними завданнями контррозвідувальної діяльності є добування, аналітична обробка та використання інформації, що містить ознаки або факти розвідувальної, терористичної й іншої діяльності спеціальних служб іноземних держав,

організацій, окремих груп та осіб на шкоду державній безпеці України, протидія розвідувальній, терористичній та іншій діяльності спецслужб іноземних держав та розроблення і реалізація заходів щодо запобігання, усунення і нейтралізації загроз інтересам держави, суспільства і правам громадян, а вичерпний перелік підстав для проведення цієї діяльності та відповідних контррозвідувальних заходів визначений у ч.ч. 1, 2 ст. 6 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність» [4].

У контексті співвідношення оперативно-розшукової та контррозвідувальної діяльності зазначимо, що вони є самостійними видами державної діяльності уповноважених законом органів, правове регулювання яких унормоване окремими профільними законодавчими актами, що визначають завдання, систему сил і засобів, коло уповноважених суб'єктів, загальні питання порядку надання дозволу та здійснення відповідних заходів і дій в інтересах того чи іншого виду діяльності. У межах згаданих видів діяльності проводяться оперативно-розшукові та контррозвідувальні заходи з метою запобігання вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, запобігання і припинення терористичних актів та інших посягань спеціальних служб іноземних держав і організацій, якщо іншим способом одержати інформацію неможливо (ч. 3 ст. 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність»), а також з метою попередження, своєчасного виявлення і припинення розвідувальних, терористичних й інших посягань на державну безпеку України та отримання інформації в інтересах контррозвідки (п. 6 ч. 2 ст. 7 Закону України «Про контррозвідувальну діяльність»). Такі заходи мають пізнавальну спрямованість, тимчасово обмежують окремі права людини та проводяться приховано, з використанням форм і методів, властивих оперативно-розшуковій і контррозвідувальній діяльності, відомості про факт і методи проведення яких становлять державну таємницю.

Здійснення оперативно-розшукової й контррозвідувальної діяльності та проведення у їх межах відповідних негласних заходів мають відповідати загальним засадам дотримання прав людини, про що зазначається в положеннях профільних законів. Так, у ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» унормовано, що окремі обмеження прав людини мають винятковий, тимчасовий характер та можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою, визначеною у законі. Для одержання інформації забороняється застосовувати технічні засоби, психотропні, хімічні та інші речовини, які пригнічують волю або завдають шкоди здоров'ю людей. У випадках порушення прав і свобод людини під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, а також у разі, якщо причетність до правопорушення особи, щодо якої здійснювались оперативні заходи, не підтвердилась, уповноважені на то суб'єкти зобов'язані невідкладно поновити особі порушені права і відшкодувати заподіяну шкоду в повному обсязі.

Громадяни України та інші особи мають право у встановленому законом порядку одержати від органів, на які покладено здійснення оперативно-розшукової діяльності, письмове пояснення з приводу обмеження їх прав і свобод та оскаржити ці дії. Водночас, оприлюднювати або надавати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення або не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової діяльності до прийняття рішення за результатами такої діяльності заборонено. Не підлягають передачі й розголошенню результати оперативно-розшукової діяльності, які відповідно до законодавства

України становлять державну таємницю, а також відомості, що стосуються особистого життя, честі й гідності людини.

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про контррозвідальну діяльність» держава гарантує дотримання конституційних прав і свобод людини при здійсненні контррозвідальної діяльності. Не допускається обмеження таких прав і свобод, крім випадків, передбачених законом. Не підлягає розголошенню інформація, що стосується особистого життя, честі та гідності людини, яка стала відома у процесі проведення контррозвідальної діяльності. Громадяни мають право у встановленому законом порядку отримувати письмові пояснення з приводу обмеження в ході здійснення контррозвідальної діяльності їх прав і свобод та оскаржувати ці дії.

Тобто, відомості про факт і методи проведення оперативно-розшукової та контррозвідальної діяльності чи відповідних негласних заходів не підлягають розголошенню, оскільки становлять державну таємницю, а порядок розсекречування ухвали слідчого судді щодо їх здійснення та отриманих результатів визначено не лише у законі, але й підзаконних нормативно-правових актах, що мають гриф обмеження доступу. Сукупність наведених проблемних питань у практичній площині дещо нівелює визначені у законі права особи на отримання відповідних пояснень з приводу тимчасового обмеження прав людини, поновлення порушених прав та відшкодування заподіяної шкоди, залишаючи їх декларативними. За таких обставин чи не єдиною можливістю особи захистити свої права є звернення до суду.

Право на судовий захист є конституційним правом особи та належить до гарантій забезпечення захисту прав і свобод людини. Відповідно до ч.ч. 1, 2, 5 ст. 55 Конституції України права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Кожному гарантується право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади та їх посадових і службових осіб. Кожен має право будь-якими не забороненими законом засобами захищати свої права і свободи від порушень і протиправних посягань.

Порядок безпосереднього звернення особи до відповідних правоохоронних органів або спеціальних служб з приводу тимчасового обмеження її прав унормований в Законі України «Про звернення громадян» [5], а судового оскарження рішень і дій – в ст. 5 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), де зазначено, що особа має право звернутися до адміністративного суду якщо вважає, що рішенням, дією чи бездіяльністю суб'єкта владних повноважень порушені її права, свободи або законні інтереси, і просити про їх захист від порушень з боку суб'єктів владних повноважень [6].

Важливим аспектом є те, що відповідно до ч. 4 ст. 6 КАС України забороняється відмова в розгляді та вирішенні адміністративної справи з мотивів неповноти, неясності, суперечливості чи відсутності законодавства, яке регулює спірні відносини. Тобто, недосконалість законодавства не може бути перешкодою для захисту та ефективного поновлення порушеного права. Також, на думку фахівців, суд не обмежений у виборі способів захисту порушеного права особи тими з них, що безпосередньо передбачені в нормативно-правових актах, а зважаючи на принцип верховенства права може застосовувати й інші способи захисту, які хоч і не передбачені законом, але не суперечать йому [7, с. 53–58].

У випадку звернення особи з відповідним позовом адміністративний суд ухвалює у справі та направляє на адресу

уповноваженого державного правоохоронного органу чи спеціальної служби рішення про витребування як доказів матеріалів оперативно-розшукової або контррозвідальної діяльності, що стосуються предмета судового розгляду.

Під час розгляду уповноваженим державним органом таких судових рішень необхідно зважати на положення ст.ст. 6, 129 Конституції України, якими передбачено, що *органи судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до законів України*, а суддя, здійснюючи правосуддя, керується верховенством права. У ст. 19 Основного Закону встановлено, що органи державної влади та їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до ч. 4 ст. 9, ч.ч. 1, 3 ст. 80 КАС України, з метою з'ясування всіх обставин у справі, суд за власною ініціативою або за клопотанням учасника справи може прийняти рішення щодо витребування доказів, про що постановляє ухвалу. У п. 12 ч. 1 ст. 4 КАС України визначено, що *ухвала суду будь-якої інстанції є формою судового рішення, яке відповідно до ст. 129-1 Конституції України обов'язкове до виконання*. Згідно зі ст. 242 КАС України *рішення суду повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним та обґрунтованим. Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права*.

Правові основи організації та здійснення оперативно-розшукової та контррозвідальної діяльності визначено у згаданих раніше профільних законах України, що регулюють правовідносини у цих сферах діяльності. Відповідно до ст. 9 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» та ст. 9 «Про контррозвідальну діяльність» не підлягають передачі й розголошенню *результати оперативно-розшукової діяльності*, які відповідно до законодавства України становлять державну таємницю, та *відомості про результати контррозвідальної діяльності*, що становлять державну таємницю і підлягають захисту в порядку, визначеному Законом України «Про державну таємницю» [8].

Доступ до зазначених відомостей може надаватися у випадках та в порядку, визначеному СБ України, згідно з вимогами закону. Як уже зазначалося, забороняється оприлюднювати, передавати і розголошувати зібрані відомості, а також інформацію щодо проведення чи не проведення стосовно певної особи оперативно-розшукової або контррозвідальної діяльності та відповідних заходів до прийняття рішення за результатами такої діяльності або заходів.

Таким чином, *суди мають право витребувати як докази у адміністративних справах матеріали, які містять відомості, що становлять державну таємницю, а уповноважені державні правоохоронні органи або спеціальні служби вправі відмовити у задоволенні таких вимог*. Відповідний висновок корелюється з правовою позицією Пленуму Вищого адміністративного суду України щодо додержання вимог режиму секретності під час здійснення адміністративного судочинства, викладеною у Довідці щодо допуску і доступу представника позивача до матеріалів адміністративної справи, що містять державну таємницю, яка є додатком до його постанови від 13 березня 2017 р. № 4 (далі – Довідка 2017 р.) [9].

У згаданій Довідці 2017 р. зазначено, що відповідно до ч. 1 ст. 3 Закону України «Про державну таємницю» *його дія, у тому числі, поширюється на органи судової влади*. Із наведеного положення вбачається, що при виконанні основного завдання, визна-

ченого ст. 2 КАС України, адміністративні суди повинні забезпечувати охорону державної таємниці у випадках, коли матеріали судових справ містять відповідну секретну інформацію. Також у Довідці 2017 р. визначено, що згідно ч. 1 ст. 34 Закону України «Про державну таємницю» державні органи, у тому числі суди, з метою охорони державної таємниці мають за погодженням із СБ України встановлювати порядок здійснення своїх функцій щодо державних органів, які провадять діяльність, пов'язану з державною таємницею. Такий порядок на сьогодні відсутній.

Як вбачається зі змісту ч. 1 ст. 5 КАС України адміністративне судочинство здійснюється відповідно до Конституції України, цього Кодексу та міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. У контексті цього Пленум Вищого адміністративного суду України звернув увагу на те, що навіть у випадку встановлення відповідного порядку суди не зможуть ним керуватися, оскільки порядок здійснення адміністративного судочинства не може регулюватися підзаконними нормативно-правовими актами.

Висновки. У підсумку зауважимо, що при розгляді уповноваженими правоохоронними органами і спеціальними службами рішень адміністративних судів про витребування як доказів матеріалів оперативно-розшукової або контррозвідувальної діяльності необхідно враховувати положення ч. 2 ст. 21 Закону України «Про державну таємницю», згідно з яким рішення про надання доступу до конкретної секретної інформації та її матеріальних носіїв приймають керівники державних органів, у яких виконуються роботи, пов'язані з державною таємницею, або зберігаються матеріальні носії секретної інформації.

Відтак, у разі обґрунтування в судовому рішенні відповідної потреби можлива передача окремих матеріалів в частині, що стосується предмета судового розгляду, з належним оформленням їх вилучення з оперативно-розшукової чи контррозвідувальної справи та за умови дотримання вимог законодавства у сфері охорони державної таємниці, тобто, їх розсекречення в установленому порядку. Остаточне рішення щодо надання доступу до такої інформації та її матеріальних носіїв приймається керівниками уповноважених державних органів.

Викладене дозволяє дійти обґрунтованого висновку про наявність прогалин у чинному правовому регулюванні процесуальних відносин з охорони державної таємниці при здійсненні адміністративного судочинства, що негативно впливає на захист прав і законних інтересів особи, оскільки це, в окремих випадках, позбавляє її права захистити їх навіть у суді. Усуненню зазначеного недоліку має сприяти удосконалення законодавства у сфері охорони державної таємниці в частині, що стосується можливості реалізації та судового захисту права особи на оскарження порушення прав людини під час здійснення оперативно-розшукової або контррозвідувальної діяльності.

Викладені наукові погляди на окремі проблемні питання реалізації та судового захисту права особи на оскарження тимчасового обмеження її прав носять, переважно, теоретико-прикладний характер, зважаючи на що подальші наукові розвідки в напрямку пошуку оптимального співвідношення між інтересами окремих осіб, суспільства і держави в діяльності правоохоронних органів і спеціальних служб залишаються перспективними.

Література:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
2. Шапірко П.М. Права людини в оперативно-розшуковій діяльності: теоретичні проблеми. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2015. № 15. С. 248–251. URL: http://lsej.org.ua/2_2015/68.pdf (дата звернення: 01.06.2024).
3. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність». *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 22. Ст. 303. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
4. Закон України «Про контррозвідувальну діяльність». *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 12. Ст. 89. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-15#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
5. Закон України «Про звернення громадян». *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 47. Ст. 256. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
6. Кодекс адміністративного судочинства України. *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 35–36, 37. Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
7. Грицаенко О.Л. До питання ефективності захисту прав особи а адміністративному судочинстві. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2020. Том 31 (70). № 2. С. 53–58. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/2_2020/part_2/12.pdf (дата звернення: 02.06.2024).
8. Закон України «Про державну таємницю». *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 16. Ст. 93. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3855-12#Text> (дата звернення: 01.06.2024).
9. Постанова Пленуму Вищого адміністративного суду України від 13.03.2017 № 4 «Про Довідку щодо допуску і доступу представника позивача до матеріалів адміністративної справи, які містять державну таємницю». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0004760-17#Text> (дата звернення: 02.06.2024).

Lutsenko Ya. Problematic issues of implementation and judicial protection of the rights of an individual to appeal against a temporary restriction of human rights in the conduct of operational search and counter-intelligence activities

Summary. The use of covert methods of information gathering during operational and counter-intelligence activities is an established practice of both domestic and foreign law enforcement agencies and special services. The interference of such authorized state bodies in the private life of a person is carried out in exceptional cases, in accordance with the grounds defined by law and with due legal process, however, even such legitimate interference is directly related to the temporary restriction of human rights. The gradual democratic development of civil society and the recognition of the inalienability and inviolability of human rights and freedoms have created the conditions for activity of the state, its bodies and officials in the field of temporary restriction of such rights to be strictly regulated, and the person whole rights have been restricted has the right to obtain an explanation in this regard and to challenge such action in accordance with the procedure established by law. However, in some cases the exercise of this rights and the possibility of its judicial protection are complicated, requiring a separate study.

The purpose of the article is to clarify the problematic issues of the implementation and judicial protection of the rights of a person to appeal against a temporary restriction of the rights of a person to appeal against a temporary restriction of human rights when conducting operational search and counter-intelligence activities, identify problematic issues in this area and find possible ways to solve them.

As a result of the analysis of the current legislation and judicial practice, it was found that the difficulty of this issue is due, on the one hand, to the right of a person to receive, in accordance with the procedure established by law, from law enforcement agencies and special services entrusted with implementation of operational search and counter-intelligence activities, a written explanation regarding the limitation of his rights and to challenge these

action, and on the other hand, the requirements of the law, according to which the results of these types of activities constitute a state secret and are subject to protection in accordance with the procedure defined by the Law of Ukraine "On State Secrets". The publication identifies the essence of the problem. Points to certain shortcomings in the legal regulation in the field of protection of state secrets as regards the judicial protection of human rights in the activities of law enforcement agencies and special services, and suggests possible ways to solve them.

Key words: operational search and counter-intelligence activities, covert operational search and counter-intelligence measures, temporary restriction of certain human rights, secrecy of physical media, appeal, execution of court decisions, observance of human rights.